

GŁOS NARODU

**REDAKCJA
i ADMINISTRACJA**
Kraków,
ul. św. Krzyża L. 11.
TELEFONY:
Redakcja . . . 101-90.
Administracja . 122-44.
Konta P. K. O. 415.730
Kraków Nr.

Przedpłata wynosi:	W Krakowie		Na całym obszarze Państwa polak. z przesyłką pocztową	Zagranicą	Redakcja niezamówionych artykułów nie zwraca i nie honoruje, listów nieobecnych nie przyjmuje. Za każdą zmianę adresu 50 gr. Redakcja przyjmuje strony od godz. 11 do 13.
	z odroczeniem	bez odroczenia			
Miesięcznie	5- zł.	4-50 zł.	5- zł.	8- zł.	

Rok XLIV

Kraków, poniedziałek, dnia 23 sierpnia 1937 r.

Nr 231.

Koronacja N.P.M. Królowej Polskiego Morza i Opiekunki Rybaków

Dnia 8 września b. r. odbędzie się w Swarzewie na Kaszubach koronacja cudownej statuy Matki Bożej, Królowej Polskiego Morza. Patronki rybaków. Koronacji dokona Ks. Biskup Stanisław Okoniewski, ordynariusz chełmiński, w asyście Ks. Biskupa sufragana K. Dominika i kapituły.

Na uroczystości zapowiedziany jest przyjazd licznych pielgrzymek z całej Polski a również i przedstawiciele Polonii gdańskiej. Komitet uroczystości na czele z ks. proboszczem Wojciechem Pronobisem poczynił starania aby zapewnić pielgrzymom

ulgowy przejazd (66%), kwatery i wyżywienie. Z ulg kolejowych mogą korzystać przyjezdni z dalszych okolic kraju, udający się na wywczasu nadmorskie do Jastarni, Hal-lerowa, Jastrzębiej Góry, Karwi, Dębków z terminem powrotu dn. 30 września b. r.

Uroczystości odbędą się na placu w pobliżu cementarza przy oltarzu połowym, przy strojonymi motywami sztuki kaszubskiej i sprzętem rybackim. Po koronacji statua Matki Bożej zostanie umieszczona w kościele swarzewskim, który tego lata starannie odnowiono.

Działania wojsk chińskich prowadzone są błędnie

Szanghaj 22 sierpnia. (PAT). Zagraniczni rzeczoznawcy wojskowi sądzą, że działania wojsk chińskich w Szanghaju prowadzone były błędnie. Gdyby wojska chińskie posunęły się w kierunku Wangpu tydzień temu, podobnie, jak by to uczyniła każda armia europejska, Japończycy byłiby zepchnięci z powrotem na okręty. Siły chińskie w Szanghaju wynoszą obecnie 50 tys., zaś siły japońskie 10 tys. — Jednak systematyczne bombardowanie węzła kolejowego przez samoloty japońskie powoduje poważne opóźnienie nadejścia posiłków chińskich, podczas gdy nowe oddziały japońskie są wyladowywane dowolnie w Wangpu lub na wybrzeżu. Japończycy dążą do uzyskania stanowisk, które by pozwoliły na natarcie na chińskie tyły w drodze wylądowania znacznych sił w Szanghaju, które by pozwoliły na przerwanie frontu chińskiego.

Zwracają uwagę, że Japończycy utworzyli obecnie w pierwszej linii sieć umocnionych placówek. Sieć ta jest w kilku miejscach przerywana przez Chińczyków, których wypadki są niepokojące, lecz niegroźne. Ponadto, zdaniem obserwatorów, Chińczycy niepotrzebnie bombardowali kładzownik „Idzumo“ i konsulat japoński zamiast bombardować i ostrzeliwać punkty o zasadniczym znaczeniu wojskowym w pierwszej fazie działań wojennych.

Wschodnią dzielnicą Szanghaju stoi w płomieniach. Ogień przetrzuca się z jednego budynku na drugi. Jest to największy pożar w historii miasta. Wczoraj wieczorem stanął w

płomieniach kompleks składów „Asiatic Petroleum Company“ w Yang-Tse-Pu. Dzielnica rozrywkowa również stoi w płomieniach. Pożar obejmuje przestrzeń około 6 km. kwadratowych. Nad całym miastem wisi chmura dymu.

Amerykańscy strzelcy płyną do Szanghaju

Waszyngton (PAT). Z San Diego (Kalifornia) odpływa w najbliższych dniach do Szanghaju statek „Chamort“ z 1200 strzelcami na pokładzie. Statek będzie eskortowany przez kładzownik.

INSTRUKTORZY AMERYKAŃSCY NIE CHCĄ BRAĆ UDZIAŁU W WOJNIE.

Szanghaj, 22. 8. (PAT). Wszyscy amerykańscy instruktorzy chińskiej szkoły lotniczej podali się do dymisji, nie chcąc nawet pośrednio brać udziału w walkach chińsko-japońskich. Amerykańscy urzędnicy chińsko-amerykańskiego towarzystwa lotnictwa cywilnego zawiesili swą działalność do czasu przywrócenia pokoju.

JAPONCZYCY MUSIELI ZNISZCZYĆ 22 SAMOLOTY.

Szanghaj, 22. 8. (PAT). Główna kwatery chińska na froncie szanghajskim komunikuje, że 24 bombowe samoloty japońskie, które przybyły z Formozy, dokonały nalotu na miasta Nankin, Nanczang, Vangczou i Pengtu. Dwa samoloty zostały zestrzelone pod Vangczou, zaś pozostałe 21 samolotów lądowało przymusowo na skutek braku paliwa w obszarze Pengtu. Lotnicy japońscy zniszczyli swe samoloty.

Asig-King, 22. 8. (PAT). Główna kwatery armii kwantuńskiej postanowiła rozproszyc wojska chińskie, które zostały skoncentrowane w powincji Czahar, zagrażająca bezpieczeństwu Mandżurii. Japońskie eskadry lotnicze bombardowały Kaigan, stolicę Czaharu, po czym zniszczono koszary wojskowe i stację radiową.

Urzędnicy zostali zwolnieni z tajemnicy służbowej

Warszawa, 22. 8. (PAT). W związku z rozprawą karno-sądową Lubowidzkiego tow., rozpoczynającą się dnia 23 bm. przed Sądem Okr. w Warszawie o zniesławienie wyższych urzędników administracji skarbowej, ministerstwo skarbu zwolniło wszystkich podległych urzędników, powołanych przez sąd w charakterze świadków od obowiązku zachowania tajemnicy służbowej w sprawach będących przedmiotem rozprawy.

ZŁOTY JUBILEUSZ POWOŁANIA ZAKONNEGO.

Dnia 5 września rb. odbędzie się w Kłasztorze OO. Bernardynów we Lwowie niezwykła uroczystość — obchód pięćdziesięciolecia powołania zakonnego brata-zakrystiana Kazimierza Dankiewicza. Urodzony w r. 1860 wstąpił on do zakonu w r. 1887 i po pobyciu w Sokału i Kalwarii Zebrzydowskiej od r. 1893 pełni obowiązki zakrystiana przy klasztorze lwowskim. W uroczystościach jubileuszowych zapowiedzieli udział O. Generał i O. Prowincjał zakonu.

W Niemczech prawem jest to, co narodowi służy bezprawiem — to co mu szkodzi

Berlin, 22. 8. (PAT). Szef partyjnego urzędu prawnego minister Rzeszy dr Frank zwołał do Monachium na wspólną sesję wszystkie partyjne wydziały prawne, celem omówienia różnych dziedzin życia prawnego Niemiec wymagających gruntownej reformy w duchu narodowo-socjalistycznym. Należy podkreślić, iż z polecenia kanclerza Rzeszy urząd prawny NSDAP odgrywa rolę naczelną w rewizji całego ustawodawstwa niemieckiego, szczególnie zaś wykonanie prac kodyfikacyjnych spoczywa w ręku Akademii Prawa Niemieckiego i Narodowo-Socjalistycznego Związku Prawników. W toku sesji monachijskiej min. Frank wygłosił przemówienie, w którym oświadczył, że „dzisiejsze prawo niemieckie dąży do za bezpieczeństwa konieczności prawnych narodu, na podstawie nieprzemijających wartości rasy, gruntu, pracy, honoru i ducha obronnego, prawem jest to, że służy narodowi, bezprawiem — to co mu szkodzi“.

Minister dowodził następnie, że nowa koncepcja prawna w Niemczech zabezpiecza swobodę jednostki, jak i niezależności sędziów choć, jak zaznaczył, nie można sobie wyobrazić, aby zapadać miały orzeczenia sprzeczne z duchem narodowo-socjalistycznym“.

Podczas sesji partyjni teoretycy i praktycy prawa wygłosili szereg wykładów, m. in. przemawiał kierownik wdziału prawnego

organizacji zagranicznej NSDAP dr Franck, zajmując się sytuacją prawną Niemców zagranicznych, referent podkreślił, iż obywatele Rzeszy, mieszkający za granicą, obowiązani są do wierności ideałom narodowo-socjalistycznym i do zachowania dyscypliny narodowej. Z drugiej strony korzystają oni dziś z większej opieki państwa, niż poprzednio. Następnie referent omówił szczegółowo zagadnienie obywatelstwa, spraw osiedleńczych, skutki traktatu wersalskiego i t. p.

Socjaliści hiszpańscy połączyli się z komunistami

Paryż, 22 sierpnia. (PAT). Korespondent „Echo de Paris“ donosi z Moskwy, że w Walencji podpisano między komunistami a socjalistami hiszpańskimi ważny układ, który w praktyce równoznaczny jest z połączeniem obu partii. Układ ten został zawarty po długich rokowaniach między b. min. spraw zagranicznych Alvarez del Vajo i sekcją hiszpańską Kominternu. Wiadomość o pakcie tym przyniósł również madrycki korespondent „Prawdy“, który informuje, że obie partie zobowiązały się w nim do walki z wrogami Sowietów. Ten międzynarodowy charakter paktu był ostro krytykowany przez b. prem. Largo

Caballero. Jedną z klauzul tego układu postanawia, że w armii walencjskiej ma być przeprowadzona energiczna „czystka“ wszystkich elementów wrogich, oraz że komisarzom politycznym w wojsku będzie udzielone całkowite poparcie.

Front pod Santander przerwany

Paryż, 22. 8. (PAT). Havasa donosi z frontu Santander, że linia obrony Santander została przerwana na odcinku zachodnim. O godz. 10 wojska gen. Franco znajdowały się w odległości 12 klm. od m. Torre Lavega i wieczorem mają zająć tę miejscowość.

Nagły wyjazd ambasadora amerykańskiego z Londynu

Londyn, 22 sierpnia. (PAT). Nagły wyjazd ambasadora St. Zjednoczonych Bingham do Ameryki wywołał wielką sensację w Londynie.

Pisma wieczorne uważają, że został on wezwany przez prezydenta Roosevelta celem odbycia konferencji w ważnych sprawach, związanych z sytuacją międzynarodową. Ambasador Bingham otrzymał wezwanie w chwili, gdy przygotowywał się do wyjazdu na polowanie

do Szkocji. Przybędzie on do Waszyngtonu w połowie przyszłego tygodnia i zamierza tam pozostać około 10 dni.

W tutejszych kołach amerykańskich uważają, wbrew domysłom wieczornych dzienników angielskich, że wyjazd ambasadora nie jest związany z sytuacją na Dalekim Wschodzie, lecz że raczej został spowodowany sprawami natury wewnętrzno-amerykańskimi.

—OOO—

Straszna katastrofa kolejowa pod Wrześnią

Września, 22 sierpnia. (PAT). Dzisiaj po południu wydarzyła się na przejeździe kolejowym koło miejscowości Wólka straszna katastrofa samochodowa. Samochód ciężarowy, wiozący z Zagórza robotników sezonowych wpadł na przejeździe kolejowym pod lokomotywę przejeżdżającego pociągu. Cztery osoby zostały zabite na miejscu. Cztery odniosły ciężkie rany, a cztery lżejsze. W drodze do szpitala jeden z ciężko rannych robotników zmarł.

Szofer samochodu zdołał w ostatniej chwili wyskoczyć z wozu, dzięki czemu, wyszedł z wypadku bez szwanku.

Jak się okazało, szofer, który nie miał prawa jazdy, zdrzemnął się przy kierownicy i spostrzegłszy w ostatniej chwili opuszczoną za porę, skręcił gwałtownie w bok, ominął ją i wjechał na tor, wpadając na lokomotywę. — Szofera aresztowano.

—OOO—

Pożar zniszczył kasyno

Boulogne, 22. 8. (PAT). Wczoraj po północy wybuchł gwałtowny pożar w tutejszym kasynie. Pożar wybuchł na sali balowej rozszerzając się gwałtownie. Dzięki wielkiej karności publiczności, uniknięto ofiar ludzkich. O godz. 6. z rana ogień zdolano zlokalizować. Pożar zniszczył większą część budynku, m. in. salę wystawową, w której znajdowało się ponad 400 płócien i rzeźb. Straty oceniają na kilka milionów franków. Pożar powstał na skutek krótkiego spięcia.

Kronika telegraficzna

— Do Wiednia przybył poseł portugalski w Czechosłowacji Dakosta Cameiro.

— W jednej z hut w miejscowości Wiffen (Nadrenia) nastąpił wybuch zbiorników z gazem. Dwie osoby zostały zabite, 18 ciężko rannych.

— Wczoraj wieczorem nieznaną osobnik skoczył z drugiego piętra Wieży Eiffa — spadł na pierwsze piętro i poniósł śmierć na miejscu.

— Dziś w obecności króla, królowej, wielkich książąt krwi oraz wielu dygnitarzy cywilnych i wojskowych spuszczono w Genui na wodę kładzownik „Littorio“. (35.000 ton).

Ks. STANISŁAW PILCHOWSKI

szambelan Jego Świątobliwości,
proboszcz parafii św. Salwatora na Zwierzyńcu,
wicedziekan krakowski,

zmarł zaopatrzony św. Sakramentami, dn. 22 sierpnia 1937 r.
w wieku 69 lat, a 45 kapłaństwa.

Wyprowadzenie zwłok do kościoła P.P. Norbertanek nastąpi
we środę dnia 25 bm. o godz. 8 rano, a po odprawionym
nabożeństwie złożenie do grobu na cmentarzu zwierzynieckim.

Zakład pogrzebowy CONCORDIA Wolnego pl. Szczepański 2.

Tragiczna śmierć księdza prefekta krak. szkół śr.

W sobotę, w godzinach popołudniowych, wydarzyła się pod Jędrzejowem tragedia w skutkach katastrofa samochodowa. Prawdopodobnie skutkiem uszkodzenia sterownicy samochód osobowy z Krakowa, prowadzony przez szofera Fr. Ostraszę wpadł do rowu. Z pasażerów samochodu ks. Józef Mazanek, prefekt szkół średnich w Krakowie, oraz szofer odnieśli ciężkie

rany. Ks. Józef Mazanek po przewiezieniu do szpitala w Jędrzejowie zmarł. Brat śp. Zmarłego ks. Stanisław Mazanek, wizytator nauki religii odniósł lżejsze obrażenia, podobnie jak jego brat dr Antoni Mazanek, jego żona Barbara, oraz syn.

Wiadomość o tragicznym w skutkach wypadku wywarła w Krakowie przygnębiające wrażenie. Pogrzeb śp. ks. Józefa Mazanka odbędzie się we wtorek 24 bm. o godz. 9 z kościoła św. Mikołaja w Krakowie.

Kronika lwowska

TRAGICZNE ZDERZENIE ROWERZYSTY Z SAMOCHODEM. Wczoraj w południe na ul. Leona Sapiehy wydarzyła się tragiczna katastrofa. Auto przemysłowca drzewnego Zimanda prowadzone przez szofera M. Głosta wpadło na jadącego rowerem ślusarza Eug. Trumpela. Zderzenie było tak silne, że rowerzysta rzucony został ze środka jezdni na krawężnik chodnika, runął na bruk, uderzając głową o kant krawężnika. Rower został strząskany, a nieszczęśliwy Trumpel doznał pęknięcia czaszki. Natychmiast nastąpił znaczny upływ krwi i wylew mózgu. W stanie beznadziejnym odwieziono go do szpitala. Policja, która prowadzi dochodzenia zatrzymała szofera Głosta.

NOWY DOCENT UNIW. LWOWSKIEGO. Minister W. R. i O. P. zatwierdził habilitację dr Karola Badeckiego, wicedyrektora Archiwum Akt dawnych miasta Lwowa, na docenta historii literatury polskiej na Wydziale Humanistycznym U. J. K. we Lwowie.

Kronika krakowska

SIERPIEŃ.

28. Poniedziałek św. Filipa.
Wschód słońca 4.51, zachód 18.45.
Długość dnia 14 godz. 14 min.

— 000 —

ZGON PROBOSZCZA PARAFII ZWIERYŃ NIECKIEJ. W niedzielę zmarł w Krakowie śp. ks. Stanisław Pilchowski, szambelan Jego Świątobliwości, wicedziekan krakowski, proboszcz parafii Najśw. Salwatora na Zwierzyńcu. Śp. Zmarły liczył lat 69. Pogrzeb wielce zasłużonego kapłana odbędzie się w środę o godzinie 8 rano z kościoła PP. Norbertanek.

STARUSZKA OFIARĄ ROWERZYSTY. — Nieznany rowerzysta potrącił wczoraj przed południem na ul. Ks. Józefa 70-letnią Stanisławę Pilarską i zbiegł. Pilarską zaopiekował się lekarz Pogotowia Ratunkowego, który stwierdził u niej ogólne potłuczenie i krwotok mózgowy.

Kino „ŚWIT” Straszewskiego 18. — Tel. 182-01.

Program Nr. 27.

Od soboty, dnia 21 sierpnia 1937.

Program Nr. 27*

Wielki program inauguracyjny otwarcia kina „ŚWIT” po feriach letnich

I. Najpiękniejszy film mazyyczny nowego sezonu! **PRZY KOMINKU** W rolach głównych! S. Gaubert, A. Tissot, A. Brity, oraz wielka sensacja artystyczna: występ Wielkiej Orkiestry Królewskiej Cyganów pod batutą genialnego wirtuoza A. Rode która wykona przepiękne romanse cygańskie.

II. Nieprzerwane pasmo wesołości! **PAT I PATACHON JAKO DWA URWISY** Śmiech bez końca! Najlepsza komedia ostatnich lat tych ulubionych komików.

Przebojowy program otwarcia kina „ŚWIT”

Przedstawienia codziennie o godz. 5, 7 i 9. — W dni świąteczne od godz. 3 popołudniu.

Kronika kielecka

REKOLEKCJE ZAMKNIĘTE W KATOLICKIM STOW. KOBIET W PARAFIE ŚW. WOJCIECHA... Odzież katolickiego stow. kobiet parafii św. Wojciecha zorganizował dla swoich członkin...

NIEUDANA WYPRAWA WYSLAN-CÓW SOCJALISTYCZNYCH. Z Rudy Strawczyńskiej (parafia Strawczyn) pow. Kielce, donoszą nam, że w dniu 15 bm. zjawili się tamże emisariusze...

LUSTRACJA W PIEKARNIACH I JAT KACH. Komisja sanitarno-porządkowa złożona z delegowanych przez starostę powiatowego urzędników starostwa i przedstawicieli Zarządu Miejskiego, dokonała lustracji piekarni...

DELEGACJA RZEŹNIKÓW U PANA WICEWOJEWODY. Wicewojewoda kielecki p. Bieniewski odbył konferencję z dele-

Advertisement for Ks. JÓZEF MAZANEK, a priest in Krakow, announcing a requiem mass on August 24th at St. Nicholas Church.

Advertisement for JOZEFA PINDLOWNA, a teacher in Częstochowa, announcing a requiem mass for her late husband on August 21st.

Studio operowe w Warszawie

W dniu 1 października zostanie otwarte przy Teatrze Wielkim „Studio Operowe” pod egidą Opery Warszawskiej...

Kronika przemyska

OSOBISTE. Starosta jarosławski p. A. Kocół rozpoczął 5-tygodniowy urlop wypoczynkowy...

SKŁADKI NA ZWIĄZEK STRZELECKI. Na wekslach prulongowanych w Kasie Oszczędności m. Przemysła musi każdy nalepić znaczkę 10 groszy...

ZJAZD U ŻYDA. Niedawno odbył się tu zjazd maturzystów gimnazjum im. Morawskiego z r. 1917...

SUKCES PRZEMYSŁANKI. Żona tutejszego adwokata p. prof. Barbara Kostrzewska wystąpiła ostatnio dwukrotnie przed mikrofonem lwowskiego radia...

SKANDAL. Żyd krakowski Horn otrzymał budowę Sądu Okręgowego. Budynek miał być gotowy w listopadzie...

gatami cechów rzeźniczo-wędliniarskich z Kielc, Częstochowy i Sosnowca pp. Spółk. Wieczorkiem, Piaseckim i Urbańskim.

Advertisement for the Catholic Church Songbook (ŚPIEWNIK KOŚCIELNY KATOLICKI) containing 200 songs, published by the Krakow Bookstore.

Radio

Programy stacji radiowych WTOREK 24 SIERPNIA 1937. Warszawa i program ogólnopolski: godz. 8.15 Pieśń poranna „Kiedy ranne wstają zorze”...

Zadajcie „Głosu Narodu”

we wszystkich kawiarniach restauracjach, w urzędach pocztowych i na dworcach kolejowych

Olbryzie rezultaty motoryzacji

w Niemczech W dniu 1 lipca rb. liczba pojazdów mechanicznych w Rzeszy Niemieckiej wynosiła 2.848.500...

JANINA STEFANOWA ZAKRZEWSKA A jednak... Kilkanaście lat przed wojną... Uśmiechnęła się. Nie, nie wyobrażała sobie... tym niemniej wychodząc z galerii...

— Cóż? zrobimy z Alfreda świętego czy nie zrobimy?... Biedna Marta aż cierpiała, żeby ktoś niepowołany tych żartów nie ustawał...

— Nie ma się pani czym chwalić... swo boda w stosunkach... Urwał nagle i zaczął kreślić jakieś znaki na piasku...

Marta patrzyła wyczekując na Eryka. A może to właśnie ten nastrój nati tak nagle podziałał?... możliwe — przy jego wróżliwym usposobieniu...

Rozmaitości

Pierwszy człowiek na Mont Blanc

W Chamonix odbyła się w tych dniach uroczystość odsłonięcia pomnika ku czci genewskiego uczonego H. B. de Saussure i przewodnika z Sawoi, Jakuba Balmata, którzy przed 150 laty zdobyli najwyższy szczyt w Europie. Pierwsze wejście zostało dokonane właściwie w 1786 roku przez Jakuba Balmata i lekarza Michała Piccarda, jednak za zdobywcę tej góry uważa się H. B. de Saussure'a, gdyż on zachęcił do wyprawy przewodników, wyznaczając już w 1760 roku nagrodę pieniężną za wyznaczenie drogi. Po długich latach prób i poszukiwań, w 1786 r. udało się odkryć Balmatowi najwygodniejszą drogę a zarazem wyjść z towarzyszem na szczyt. Na wiadomość o tym epokowym wydarzeniu, Saussure natychmiast udał się do Chamonix, lecz już było za późno, gdyż zmieniły się warunki atmosferyczne. Wobec tego powtórzenie drogi odłożono do roku następnego.

W lecie 1787 roku Saussure i Jakub Balmat wraz z 17 przewodnikami, którzy nieśli najrozmaitsze instrumenty miernicze, wyruszyli na wyprawę. Do Chamonix przyjechało mnóstwo ludzi, nawet zza granicy, zwabionych wieścią o śmiałym przedsięwzięciu Saussure'a. Żona jego i dwie siostry obserwowały przebieg wyprawy przez teleskop. Obecnie, gdy rocznie przeciętnie 150 ludzi wychodzi na Mont Blanc, warto jest zapoznać się, z jakimi trudnościami musieli walczyć ci pierwsi zdobywcy. Swój wyprawę opisał Saussure w czterotomowym dziele „Voyages dans Les Alpes“, które zostało wydane w Genewie w latach 1779—1796.

Celem pierwszego dnia był szczyt Montagne de la Côte, gdzie przenocowano w namiotach. W drugim dniu rozpoczęło się podchodzenie przez rozpadliny lodowcowe i śnieżne mosty, co było zupełnie nieznaną nowością dla uczestników wyprawy. Wspinaczka poprzez nawisy śnieżne i lawinista zbocza, przy pełnej dzikości i ponurości krajobrazu oraz trąca o nocleg tak nastraszająco wszystkich, że chcieli zawrócić z drogi. Saussureowi z trudem udało się odwieść ich od tego zamiaru obietnicą, że na noc wykopa głęboki dół, w którym będzie im ciepło i wygodnie. Saussure tak pisze o tym noclegu: „Znajdowaliśmy się teraz na wysokości 3800 metrów nad poziomem morza a 2800 metrów nad Chamonix. Dokoła nas rozciągały się olbrzymie, lśniące pola śniegowe, poprzerywane lodowcami, nad którymi wznosiło się ciemne niebo. Była dopiero godzina czwarta po południu. Przede wszystkim należało wybrać miejsce na nocleg. Znajdowaliśmy się w obliczu dwóch niebezpieczeństw: z góry lawiny, z dołu ukryte pod śniegiem rozpadliny. Zbadaliśmy więc dokładnie cały teren. W końcu w odległości 150 metrów znaleźliśmy miejsce bezpieczne i od razu przyśladaliśmy do pracy. Był to jednak trud nie zmierznie wyczerpujący. Nawet silniejsi przewodnicy po odrzuceniu kilku łopat śniegu byli tak zmęczeni, że musieli wyczytywać przez dłuższy czas. Można to było wyjaśnić wielkim rozrzedzeniem powietrza. Ostatecznie wykopano obszerny dół, nad którym rozciągnięto płachtę namiotu. Tymczasem słońce zniżyło się coraz bardziej na horyzoncie a w miarę tego potęgowało się zimno. W górach wysokich na tysiąc lub 1500 metrów wieczór jest miłym zakończeniem trudów całodziennych. Rozpala się ogień, gotuje się wieczerze, wypoczywają przy tym na miękkiej trawie. Zupełnie jednak inaczej czuje się człowiek na wielkich wysokościach. Wieczory są tu nadzwyczaj nieprzyjemne. Nawet nie wiadomo, dlaczego jest się zmęczonym i gdzieby można wypocząć. Gdy się człowiek usadowi na śniegu, ziąb natychmiast ogarnia cały organizm, gdy zaś zacznie się chodzić w kółko celem rozgrzania się, po kilku minutach jest się zmęczonym do ostatecznych granic. Dochodzi do tego jeszcze zmęczenie po całodziennym wspinaczkę oraz dokuczliwy brak wody.

Skoro tylko więc przygotowaliśmy schron, wszyscy weszli do niego i starali się zająć najdogodniejszą pozycję. Było nas 19. Można więc sobie wyobrazić, ile miejsca wystarczyło dla każdego. Siedzieliśmy skurczeni z nogami podwinętymi pod siebie lub wciągniętymi pod pachy kolegów. W tej pozycji spożyliśmy kolację. Zaduch w schronie był niemożliwym, gdyż w obawie przed mrozem zarzucono śniegiem wszystkie otwory. W ciągu nocy musiałem kilkakrotnie wyczłupnąć się ze schronu, by zaczerpnąć świeżego powietrza.

W trzecim dniu ruszono wczesnie w kierunku szczytu. Uciążliwe przejście przypadło uczestnikom wyprawy przez żleb świeżo przeżarty lawiną, a następnie przez lodowiec. W pewnym miejscu kilku przewodników wpadło do rozpadliny, lecz na szczęście oberzło się bez poważniejszego wypadku. O dziewiątej rano Mont Blanc zdawał się być tak blisko, że Saussure przypuszczał, iż za trzy kwadransy osiągnie swój cel. Było to tylko złudzenie optyczne z powodu rozrzedzonego powietrza. Na szczyt dotarto dopiero o godzinie jedenastej. „Moje pierwsze wrażenie“ — pisze Saussure — „było połączeniem radości z gniewem“. Cieszyłem się, że udało mi się wydostać na tę najwyższą górę w Europie, a równocześnie ogarniał mnie gniew, że zdobyłem szczyt dopiero po tylu latach przygotowań oraz trudów i niebezpieczeństw w czasie wyprawy.

Przeszło cztery godziny zabawili wszyscy na szczycie a w międzyczasie Saussure przeprowadzał różne pomiary przy pomocy przyniesionych przez przewodników przyrządów. Do Chamonix powrócili wszyscy szczęśliwie dopiero następnego dnia wieczorem. Cała ludność wyszła naprzeciw powracającym i wprowadziła ich do miasteczka wśród ogólnego entuzjazmu.

m. b.

Jak szybko, jak wysoko, jak głęboko?

W pogoni za rekordami ludzkość pędzi ustawicznie naprzód, mając na swych usługach najnowsze zdobycze w dziedzinie techniki. Zda się, że hasłem dzisiejszych czasów jest: byle szybciej, byle wyżej, byle głębiej, byle dalej. W 1829 roku pierwsze pociągi uzyskiwały szybkość 25 kilometrów na godzinę, obecnie pociągi pospieszne w godzinie przebiegają 175 kilometrów. Gdy przed 50 laty Daimler uzyskał na samochodzie szybkość 10 kilometrów na godzinę, wywołał zdumienie na całym świecie. Zważyć zaś należy, że w ostatnich latach uzyskany rekord automobilisty Campbella wynosi 489 kilometrów na godzinę. Campbell nie jest jednak „najszybszym“ człowiekiem. Jest nim Włoch Angello, lotnik, który nie dawno nad jeziorem Garda przeleciał w godzinie 709 kilometrów. Farman, jak wiadomo, w 1909 roku na swym dwupłatowcu uzyskał szybkość tylko 60 kilometrów na godzinę. Przy tak szybkim, jak w ostatnich latach, rozwoju lotnictwa, możemy już wkrótce oczekiwać rekordu tysiąckilometrowego.

Pierwsza podróż statku na Atlantyku z Savannah do Liverpoolu trwała 29 dni i 11 godzin, a więc przebywano przeciętnie siedem kilometrów na godzinę. Obecnie nowoczesny parowiec przebywa 50 kilometrów na godzinę.

Najwyżej dotarły balony badawcze, a więc bez ludzi. W gondoli tych balonów umieszcza się instrumenty do mierzenia temperatury, wilgoci, promieniowania, na-

świetlenia itd. Balony takie osiągnęły zwykłe wysokość 35 kilometrów. Najwyżej, bo na wysokość przeszło 22.000 metrów wzniesi się w balonie dwaj Amerykanie, kapitan Orville A. Anderson i kapitan Albert W. Stevens. Na samolocie rekord wysokości (15.250 metrów) zdobył Anglik Swain, który dotarł prawie tak wysoko, jak prof. Piccard w swym palonie (16.201 metrów).

Znacznie wolniej posuwa się człowiek w głąb ziemi i morza. Najgłębiej pod skorupę ziemską udało się wtargnąć człowiekowi w Transwaalu. Jedną z tamtejszych kopalni liczy 2600 metrów głębokości. Panuje tam tak wielkie gorąco, że powietrze musi być specjalnie chłodzone, by górnicy mogli pracować. O wiele głębszym jest szyb kopalni nafty w Kettleman Hills w Kalifornii, gdyż osiąga 3.353 metry głębokości. Tam dotarł oczywiście tylko świder wiertniczy. Człowiek nie byłby w stanie wytrzymać podziemnego żaru na tej głębokości, jeśli się zważy, że temperatura wzrasta o jeden stopień na każde 33 metry.

Zastanawiającym jest, że stosunkowo mało zbadane są głębiny morza, w których panuje olbrzymie ciśnienie. Brak nam odpowiednich dzwonów nurkowych i przyrządów, które by to ciśnienie wytrzymały i ułatwiały nalezycie człowiekowi poruszanie się po dnie morskim. W każdym razie dotychczasowy rekord głębokości morskiej wynosi 923 metry. Do takiej głębokości dotarł badacz oceanu Anglik Beebe.

Wszystkie te dotychczasowe rekordy wydają się nam obecnie imponujące. Lecz ludzkość nie ustaje w pracy, także obecnie nie sposób wytyczyć granic ludzkich wyczynów w przyszłości m. in. w zakresie: „jak szybko, jak wysoko, jak głęboko“.

Co 4-ta rodzina w Stanach Zjedn. cierpi głód

Znamienne światło na warunki egzystencji szerokich warstw ludności amerykańskiej rzuca przeprowadzona niedawno przez oficjalne czynniki ankietą, która objęła 5.000 rodzin robotniczych w 20 głównych miastach Ameryki Północnej.

Wyniki ankiety odsłoniły przerażający obraz nędzy amerykańskich warstw pracujących. Każda czwarta rodzina robotnicza nie dojada, wskutek czego szerokim masom ludności amerykańskiej grozi degeneracja. Niskie zarobki robotnicze — stwierdza ankietą — nie pozwalają na zakup witaminowych produktów, jak mleko, jarzyny, owoce itp. Robotnicy żywią się przeważnie chlebem, mięsem i ziemniakami. Rodzina robotnicza w Ameryce wydać może na wyżywienie przeciętnie 20 centów dziennie na głowę. W stosunku tygodniowym wynosi to 1.84 dol. na głowę tj. znacznie poniżej nie-

zbędnego minimum, oszacowanego przez ostrożnie kalkulujące biuro gospodarki domowej na 2.50 dol.

Wyniki tegorocznej ankiety są nieco lepsze niż w roku zeszłym, gdzie na 20.000 wypadków zbadanych prawie we wszystkich okręgach Stanów Zjednoczonych, znalaziono olbrzymi procent ludzi zarabiających tak mało, że na wyżywienie przypadało na tydzień na głowę tylko 75 centów. Szczególnie katastrofalny stan stwierdzono w stanach południowych, gdzie wydatki aprowizacyjne na głowę i na tydzień wynosiły nawet 65 centów. Ponad 40 proc. ludności białej w Stanach Zjednoczonych, a wśród murzynów nawet ponad 60 proc. odżywia się niedostatecznie.

Ciekawe — jakie wyniki dałaby podobna ankietą w Polsce.

Kino „PROMIEN“ T. S. L. Podwale 6. Telefon 124-26.

Program dwa szlagierów. GARY COOPER w brawurowej, niezrównanej komedii

PAN Z MILIONAMI

oraz dramatu „DAJ MI TWE SERCE“ wytwórni WARNER

W głównej roli: KAY FRANCIS

Pływająca stacja meteorologiczna

Dla przelotów nad oceanem, dokładna znajomość warunków meteorologicznych jest nieodzownym współczynnikiem bezpieczeństwa lotu. W zrozumieniu doniosłej roli racjonalnie zorganizowanej służby meteorologicznej na morzu, towarzystwo „Air France Transatlantique“ urządziło, na specjalnie w tym celu nabytym statku „Carimare“, wyposażoną w najnowocześniejsze środki techniczne stację meteorologiczną. W tych dniach pływająca stacja wyruszyła na Atlantyk, by zbadać warunki atmosferyczne na słabo uczęszczanych dotychczas szlakach Oceanu. Wyposażona we własną radiostację, stacja meteorologiczna na „Carimare“ będzie mogła podawać samolotom, przygotowującym się do przelotu nad Oceanem, dokładne dane o rozkładzie ciśnienia nad obszarami Atlantyku. Stacja na „Carimare“ posiada tak zwane „sondy stratosferyczne“, małe baloniki, zaopatrzone w instrumenty pomiarowe. Baloniki te mogą się wzniesić na wysokość 20.000 metrów. Na zewnętrznej stronie „sondy stratosferycznej“ umieszczono barometr i termometr. Samoczynna radio-nadawcza aparatura sygnałowa, umieszczona w baloniku nadawca będzie do centrali radiowej stopień ciśnienia powietrza na danej wysokości oraz jego temperaturę.

Dane, ustalone przez meteorologów na „Carimare“, komunikowane będą drogą radiową do centrali meteorologicznej w Paryżu, która na zasadach tych danych, uzupełnionych doniesieniami statków transatlantycznych, będzie mogła możliwie dokładnie opracować mapy meteorologiczne.

„Carimare“ posiada tak zwane „sondy stratosferyczne“, małe baloniki, zaopatrzone w instrumenty pomiarowe. Baloniki te mogą się wzniesić na wysokość 20.000 metrów. Na zewnętrznej stronie „sondy stratosferycznej“ umieszczono barometr i termometr. Samoczynna radio-nadawcza aparatura sygnałowa, umieszczona w baloniku nadawca będzie do centrali radiowej stopień ciśnienia powietrza na danej wysokości oraz jego temperaturę.

Dane, ustalone przez meteorologów na „Carimare“, komunikowane będą drogą radiową do centrali meteorologicznej w Paryżu, która na zasadach tych danych, uzupełnionych doniesieniami statków transatlantycznych, będzie mogła możliwie dokładnie opracować mapy meteorologiczne.

już obecnie lód mógłby nie wytrzymać uderzeń nawet niezbyt silnej wichury. To też na wyspie Rudolfa, która pozostaje bez przerwy w radiotelegraficznym kontakcie z ekspedycją polarną, gotowy jest stale do natychmiastowego odlotu samolot ratunkowy. Jeżeli temperatura na biegunie w najbliższych dniach nie ulegnie obniżeniu, a deszcze codziennie padające nie zamienią się na śnieg, to istnieje małe szanse, aby kra wytrzymała do chwili rozpoczęcia się nocy polarnej (22 września).

Fabryka obrazów olejnych

Fabryka taka funkcjonuje w Danii, a ujawniona została niedawno, gdy artyści Szwecji i Norwegii zażądali kategorycznego zakazu importu obrazów z Danii. W krajach tych bowiem, a szczególnie w Danii, w każdym domu musi być sporo obrazów, ale zbyt mają tylko bardzo tanie obrazy. To też wysoko rozwinięty jest handel oleodrukami, zaś artyści przywierają z głodem.

I oto pewien duński malarz, nawiasem mówiąc wybitny artysta, którego dzieła wielokrotnie odznaczane były złotymi medalami, nie mogąc sobie dać rady z trudnościami materialnymi, otworzył wielką fabrykę obrazów, zorganizowaną według zasad niemał fordowskich. W przedsiębiorstwie tym, poza właścicielem, zajętych jest 50 pracowników, głównie młodych studentów akademii sztuki. Twórca przedsiębiorstwa szkicuje na zagruntowanym płótnie motyw. Do szedł w tym do wielkiej wprawy. Tak rozpoczęte płótno przechodzi kolejno przez ręce wszystkich pracowników. Każdy z nich jest wyspecjalizowany w wykonywaniu jednego tylko szczegółu, każdy operuje jednym tylko kolorem farby. W rezultacie „fabryka“ produkuje około 1500 obrazów tygodniowo. A najbardziej zdumiewające jest to, że praca tak zmechanizowana daje stosunkowo niezłe rezultaty. W każdym razie są to obrazy o niewątpliwie wyższym poziomie artystycznym, niż oleodruki, a w handlu wraz ze złożonymi ramami sprzedawane są w cenie poniżej 10 zł. za sztukę. Wielki transport obrazów, który zjawiał się już na rynkach norweskich i szwedzkich, wywołał poruszenie wśród miejscowych malarzy.

Nie należy wątpić, iż rządy tych państw, zgodnie z ich żądaniem zamkną granice przed wyrobami „zmechanizowanego malarstwa“.

Celem uregulowania nakładu prosimy o jak najrychlejsze wpłacanie prenumeraty.

Dwa miesiące na biegunie północnym

Sowiecka ekspedycja polarna przebywa już na ruchomej krze lodowej z górą dwa miesiące. Według raportów, przesyłanych drogą radiową, obecny okres lata uważany jest przez uczestników za najcięższy, a to dlatego, że wciąż aktualne jest niebezpieczeństwo rozbicia się kry lodowej. Jest ona wprawdzie dość duża i grubość jej wynosi około 8 metrów, ale wysoka temperatura,

jaka obecnie panuje na biegunie, a także deszcze (!), które stale teraz padają, wywołują szybkie niszczenie lodu. Na krze tworzą się szczeliny, dość duże jeziora, a urządziła się zabudowania ekspedycji, kilkakrotnie już przenoszone, muszą być z wielkim nakładem pracy chronione od spływających zewsząd wód. Niebezpieczeństwo zagrażające ekspedycji jest dość duże, gdyż kruchy